

Svenska. Igr 11: läsa, skriva,
tala, lyssna Åk 5 Kartläggning
Lärraranvisning Textview

Verksnummer: 40365

Lärraranvisningens innehåll

Lärraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur den pedagogiskt anpassade boken skiljer sig från originalboken och hur ni kan arbeta med den. Nedan kan du läsa vad respektive del i lärraranvisningen handlar om, så att du kan förbereda och planera arbetet med läromedlet på bästa sätt.

- **Generella förändringar av boken**
Under denna rubrik beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens bok, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.
- **Sidspecifika förändringar**
Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar som är gjorda i den pedagogiskt anpassade boken. Det kan till exempel vara en övning som omarbetats eller en bild som flyttats.
- **Till läsaren**
I den pedagogiskt anpassade boken återfinns alltid en text som riktar sig till eleven. Samma text hittar du också i lärraranvisningen. Den innehåller information som kan vara bra för läsaren att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Läs denna text tillsammans med eleven!
- **Pedagogiska tips**
I denna del av dokumentet hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med de olika uppgifterna i boken. Du hittar också exempel på hur skolan bör tänka kring läxor, taktila bilder, provsituationer osv. Här återfinns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som skolan kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.
- **Bildbeskrivningar**
Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

Återkoppling och synpunkter

Dela gärna med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se eller ring oss på tel. 010-473 50 00.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på tel. 020-23 23 00.

Trevlig läsning!

Lärraranvisning

Titel: Svenska. Igr 11: läsa, skriva, tala, lyssna Åk 5 Kartläggning

Författare: Wendéus

ISBN: 978-91-47-11030-8

Innehåll

Generella förändringar av boken	1
Sidspecifika förändringar.....	3
Till läsaren.....	8
Pedagogiska tips	9
Bildbeskrivningar	10

Generella förändringar av boken

- Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom omarbetningar av visuellt beroende text och bilder. Målet med pedagogisk anpassning är att elever med svår synnedsättning/blindhet ska kunna använda läromedlet på samma sätt som sina klasskamrater. De anpassade uppgifterna ska ha samma pedagogiska innebörd som förlagan och eleven ska vara lika självgående i den anpassade boken som de övriga klasskamraterna i sina böcker.
- Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Svällpappersbilderna kan klibba ihop och den tryckta punktskriften, i exempelvis innehållsförteckning och nycklar, riskerar att plattas till och om de förvaras liggande. Den tillfälliga doft som kan förekomma då svällpappersbilderna är nytryckta hinner också avta tills de ska användas av eleven.
- Innehåll, text, bildbeskrivning samt lärarhandledning finns under egna flikar.
- Skriva på sid 38, Till Läraren sida 39, Översikt Kartläggning Svenska åk 5 och pärmens baksidestext utgår.
- Ord skrivna med versaler exv. rubriker eller namn har endast begynnelsebokstaven skriven med versal.
- Kursiv- och fetmarkering av ord eller hela meningar utgår.
- Ord som i svartskriftsboken är understrukna markeras med parenteser.
- Rutmarkering av text utgår.
- De bilder som behövs för att kunna lösa uppgifterna har fått bildbeskrivning eller svällpappersbild.

- Hur gick det?
Här utgår bilderna och eleven markerar vid nedanstående påståenden.
 - Hur gick det?
Markera.
Tumme upp ---
Tumme ner ---
- eller
- *Hur gick det?*
I vilka övningar ger du dig tummen upp? ---
- Hänvisningen (Fler skrivrader finns på sidan 38.) utgår.

Sidspecifika förändringar

13

Lekparken

Uppgiften kräver förberedelser.

Eleven har fått en svällpappersbild med ord som klipps ut så att eleven kan lösa uppgiften genom att placera orden på rätt plats på bilden med häftmassa. Till uppgift 6 behövs även vaxsnöre och till uppgift 8 används inte bilden.

Först bör man dock göra en individuell genomgång av bilden innan eleven ska göra uppgiften. Var medveten om att uppgiften tar tid att lösa.

Det kan eventuellt vara att föredra att skriva en ny instruktion där eleven praktiskt ska utföra instruktionerna, inne i klassrummet eller ute på skolgården. På så sätt blir uppgiften mera påtaglig och verklig för eleven med synnedsättning. Eller varför inte samarbeta med idrotten och låta övriga elever få pröva på att utföra olika instruktioner med bindel. Ta vara på de tillfällen som ges att involvera de seende eleverna så att de verkligen blir medvetna om hur det är att inte kunna se.

Instruktionen till uppgiften är omskriven på följande sätt:

På bilden finns en lekpark, men det saknas saker i lekparken. Du har också en lista med sakerna och ska klippa ut orden och sätta ut dem på rätt plats. Du behöver också vaxsnöre. Läs instruktionen och göra som det står.

1. Det ligger en boll mitt i fotbollsmålet. Sätt dit bollen.
2. Bredvid trappan till den lilla lekstugan står en blomkruka. Sätt en blomma i blomkrukan.
3. Till vänster står tre träd. Sätt solen mellan de två träd som står längst till vänster.
4. Under trädet som står längst till höger sitter en katt. Sätt dit katten.
5. I gungställningen framför träden hänger en stor gunga. Gungan är gjord av ett däck. Sätt dit gungan.
6. Från den lilla lekstugan går en stig till fotbollsmålet. Stigen fortsätter sedan till de tre träden och slutar vid gungställningen. Markera stigen med vaxsnöre.
7. Det står ett äppelträd med tre äpplen vid staketet på höger sida. Sätt dit de äpplen som saknas.
8. Till den här uppgiften behövs inte bilden. Över ingången till lekparken sitter en stor skylt där det ska stå Lekparken Blåsippan. I stället står det:
Le - pa - k - n - lå - - - - - n
Skriv in de bokstäver som saknas.

14/15

Dikter

Efter rubriken finns en gemensam bildbeskriven av vad bilderna föreställer.

Dikterna är numrerade. Tala om för eleven att det finns ordförklaringar till dikterna 3 och 5 som är placerad före själva dikten.

3.

Ordförklaringar:

svärma - flyga eller leka flera tillsammans

skärvor – glasbitar

När natten kommer

står jag på trappan och lyssnar, osv.

sid 15

5.

Ordförklaringar:

sorl - svagt ljud, sus eller brus

porl - vatten som bubblar och låter

Regn osv.

16

Uppgift 7

Uppgiften finns kvar och kan utgå för eleven med synnedsättning då fotografiernas bildbeskrivning är ganska knapphändiga.

Välj en bild/*bildbeskrivning* på sidorna 14-15 som du ...

21

Min katt

Här behöver eleven med synnedsättning få texten skriven så att han/hon kan ändra direkt i texten. Skanna av texten så att eleven får den som en Wordfil på datorn.

Eleven kan naturligtvis skriva texten med rätt skiljetecken etc. men det är ett mycket tidskrävande sätt att lösa uppgiften.

22

Lyssna och skriv!

Eleven numrerar sina ord. Tänk på att pausa så att eleven hinner skriva orden.

Eleven har fått följande ändring av texten.

Nu ska du lyssna och skriva 60 ord. Numrera orden 1-60.

23

Uppgift 1

Uppgiften har fått följande utseende:

Para ihop ordklass till rätt förklaring.

1. substantiv ---
 2. adjektiv ---
 3. verb ---
-
- a) är något man gör eller vad som händer
 - b) är ord för t.ex. saker, människor och namn osv.

23

Uppgift 3

Skriv bra meningar. Välj adjektiv *nedan*.

lång, grön, glad, grönt, stort

- a) Mormor köpte en --- väska.
- b) På marken låg det en --- orm. osv

24

Uppgift 5

Här kan man välja olika sätt att lösa uppgiften.

Eleven kan markera substantiven först med häftmassa och sedan adjektiv etc. eller med olika stora nålar men då måste sidan placeras på ett mjukt underlag. Enklast är dock att eleven får texten skriven som en Wordfil och kan då markera direkt i texten exv med (s), (a), (v) efter orden.

24

Uppgift 6

Rutorna utgår.

... Skriv tre av varje vid rätt ordklass *nedan*.

- substantiv: --- --- ---
verb: --- --- ---
adjektiv: --- --- ---

25/26

Min berättelse

Eleven skriver sin tankekarta med hjälp av perkinsmaskinen eller på datorn och skriver sedan ut tankekartan på papper så att han/hon kan ha den lätt till hands vid det fortsatta skrivandet.

Du ska skriva en text om ett *av de tre* ämne som du väljer *nedan*.

... Använd kladdpapper/ *ny sida!* ---

- En spännande dag
- Tidmaskinen
- Mitt fritidsintresse

... Tillsammans ska ni *markera* ord och meningar som kan ändras och bli bättre.

26

Min berättelse – textbearbetning

Texten finns kvar i oförändrat skick, men anpassa uppgiften utifrån eleven. Det kan räcka med att eleven ändrar i sin text på datorn. Om eleven har synrester så ska eleven naturligtvis få hjälp med att leta reda på en passande bild annars räcker det att eleven ritat eller skriver vad han/hon skulle vilja illustrera sin text med.

... Klipp ut och klistra in bilden där du vill ha den bredvid texten.

Du kan också rita en egen bild som passar till texten.

28

Respons

Uppgiften kräver förberedelser.

För att eleven med synnedsättning ska kunna göra denna uppgift krävs det att kompisens text skrivs så att eleven kan läsa den antingen direkt på datorn eller skriven på papper med punktskrift.

30

Älgen

Tankekartan har fått följande utseende:

Utseende:

- väger ca 400 kg
- tjuren (hanen) har horn osv.

Föda:

- växtätare osv.

Familj:

- tillhör familjen hjortdjur osv.

Övrigt: osv.

31

Du är experten!

Ritauppgiften kan man hoppa över om eleven inte gillar att rita. Det är inte alltid så lätt för en elev med synnedsättning att göra en ritning som de seende eleverna förstår.

32

Ett vardagsrum

Uppgiften kräver förberedelse.

Eleven har en svällpappersbild. Orden finns skrivna på punktskrift och kan klippas ut så eleven kan sätta dem på svällpappersbilden med häftmassa. Bilden finns i flera exemplar så att både den punktskriftsläsande eleven och en seende kompis kan arbeta med samma material.

Instruktionen till uppgiften är omskriven på följande sätt:

På bilderna har du två vardagsrum. Ett är ditt rum och ett är din kompis rum. Du har också ett antal saker som du ska placera ut i rummen.

Välj minst fyra saker bland orden och placera dem i ditt vardagsrum. Beskriv sedan rummet för din kompis, som ska placera ut det du säger utan att titta på ditt vardagsrum. Tänk på att förklara noga och ge tydliga instruktioner om var sakerna finns i rummet.

Lyssna sedan noga på de instruktioner som din kompis ger dig. Placera föremålen så som din kompis förklarar att sakerna ser ut och var de finns i kompisens rum.

(Se svällpappersbild)

37

Uppgift 1

Texten är skriven löpande. Orden är numrerade. Samtala om att man i norska och danska har flera sätt att skriva bokstäverna ö (ø) och ä (æ) och att man i isländskan använder tecknet ð och ibland apostrof vid bokstäverna a, e och i (á, é, í).

Till läsaren

- Bildbeskrivningar finns till de bilder du behöver för att kunna lösa uppgifterna.
- Två uppgifter har svällpappersbild.
- Läs alltid igenom hela uppgiften innan du börjar lösa uppgiften.
- Använd din ritmuff eller Blackboard när du ska rita dina svar.
- Om du undrar över något fråga din mentor.

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Pedagogiska tips

- Eleven svarar på uppgifterna på datorn. Skapa en mapp i datorn med bokens namn. Den mappen ska ligga i en mapp för Svenska. På så vis skapas en trädstruktur i datorn som gör att eleven själv kan hitta.
- Bildbeskrivningar finns till de uppgifter som eleven behöver för att lösa uppgifterna. Bildbeskrivningarna kan dock aldrig ge exakt samma information som de seende eleverna får genom att se på bilderna, samtala därför om bilderna och ge den extra information som eleven med synnedsättning kan ha nytta av för att få samma förståelse för texterna som de seende eleverna.
- Det kan vara bra att läsa igenom bildbeskrivningarna innan man läser en text eller uppgift så att eleven får lite förhandsinformation. De seende eleverna får ju detta direkt då de öppnar boken.
- Ritmuffen är ett bra hjälpmedel då det saknas taktila bilder eller när man vill förtydliga något. Rita en **enkelt** skiss. Skala bort all onödig information. Man kan även göra det enkelt för sig genom att göra en kopia av den bild man vill rita genom att kopiera den i skolans kopiator. Sedan är det bara att stoppa in den kopierade bilden i ritmuffen. Fyll i de konturer som Du anser behövs för förståelsen och skriv sedan den text som eleven behöver genom att sätta in ritmuffen i elevens Perkinsmaskin. Gör gärna en "Nyckel med förkortningar" så kan man få med lite mera information på ritmuffsbilden.
Man kan naturligtvis lika gärna rita en bild på en Blackboard (Best.nr: 10326)
- Två uppgifter har svällpappersbilder där eleven ska rita olika saker, men här placerar eleven istället motsvarande ord med häftmassa. För att eleven ska kunna lösa dessa uppgifter krävs det en grundlig genomgång av svällpappersbilden så att eleven verkligen har tolkat och förstått den rätt.
- Tänk på att det tar längre tid för en elev med svår synnedsättning att läsa igenom textavsnitten och bildbeskrivningarna. Detta gäller också när ni lyssnar på en text eller skriver ord, pausa då och då när eleven ska göra anteckningar eller skriva sina ord.
- Vid prov har eleven med synnedsättning också rätt att få mera tid till sitt förfogande.
- Läs gärna "Till läsaren" tillsammans med eleven. Där får eleven med synnedsättning information om bokens upplägg och utformning och du som pedagog kan presentera boken för eleven.

Bildbeskrivningar

2

En kille sitter i baksätet i en bil och kollar på regndropparna som rinner ner längst vindrutan.

9

En tjej och en kille på cykeltur. De har dukat upp fika i en grässlätt. Tjejen ligger på magen i gräset och äter ett äpple och killen sitter med knäna korslagd bredvid. Cyklarna står bakom dem. Det hänger en hjälm på ena cykelns styre.

14/15

Fem svartvita fotografier

- En kopp med kaffe eller choklad.
- En kvällsbild där en fullmåne lyser på en parkbänk, som står ensam under ett stort träd.
- Vattendroppar som faller ner från några löv.
- En hund sträcker ut tungan mot en katts nos.
- En luftballong svävar fram uppe i luften.

17

En gumma och gubbe ska äta mat. Köksbordet är dukat. Gumman ser förskräckt ut för gubbens näsa har förvandlats till en lång korv.